

The 39th International ESTA Conference

BACK TO THE FUTURE

Meeting the new challenges of
MUSIC TEACHING

FALUN SWEDEN
1 - 5 June 2011

www.falun2011.com

FALUN 2011 - Marknadsföringen tjuvstartar

Årsmöte i Malmö i mars

Roland Wiklund Violinateljé 30 år

ESTA Newsletter
Nummer 4 vintern 2008

Innehåll:

FALUN 2011 - Marknadsföringen tjuvstartar
 Läs om konferensens profil.....4

Kallelse till årsmötesdagar 2009.....7

Stråkläger i Orsa.....8

Roland Wiklund Violinateljé 30 år.....10

Några spridda tankar om stråkspel.....14

ESTA-konferens i Wien i april.....15

Sebastian Skarp om Johan Öhbergs mästarcello.....16

Stråkplanket med Catharina Grüner Kronqvist.....18

Noter i ESTA Newsletter: Spindeln av Leif Elving.....19

European String Teachers Association

European String Teachers Association
 Centralt sekretariat:
 Silvia Meier, ESTA-Schweiz, Murbacherstrasse 22, CH-4056 Basel 22
 Tel : (0041/61) 321 20 18
 e-post: esta-sekretariat@gmx.ch
 President: Edith Peinemann (D)
 Vice president: Eva Bogren (SE)
 Kassör: Käthi Gohl (CH)
 Övriga ledamöter: Karen Valeur (DK), Peter Esswood (GB)

*Omslaget: Ernst Josephsons målning "Näcken" från 1882 är Falukonferensens logotyp
 Layout: Per Helders*

är en publikation utgiven för Svenska Stråkläraryrket.

Ansvarig utgivare: Gunnar Crantz

Redaktör: Per Helders

Artiklar, inlägg, recensioner etc är välkomna och skickas till:

estanews@esta.se

ESTA Newsletter/Per Helders

Kristinedalsbacken 3

131 46 Nacka

Tel. 070-535 41 26

Copyright för artiklar och inlägg: SSF och enskilda författare. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inkommet material. Innehållet i publikationen ger ej uttryck för centrala ESTA:s åsikter i skilda frågor. Eftertryck tillåtet endast efter tillstånd och med angiven källa.

Medlemskap i SSF kostar 350 kr/år för aktiva och stödjande medlemmar, 100 kr för studenter och pensionärer.

Pg 88 69 57-0

OBS! Glöm inte att ange namn och adress tydligt samt att meddela eventuella adressändringar!

Annonsspriser tills vidare:

Helt uppslag 3000 kr (färg 4500 kr)

Hel sida 1800 kr (färg 2700 kr)

Halv sida 900 kr (färg 1200 kr)

Mindre 600 kr (färg 900 kr)

För beställning, kontakta SSF, se nedan.

Manusstopp för nr 1 2009: 10 februari

Svenska Stråkläraryrket

c/o Päivikki Wirkkala-Malmqvist
 Kanalgatan 106
 603 65 Norrköping e-post: sekreterare@esta.se
 Pg 88 69 57-0
 Hemsida: www.esta.se

Hedersordförande: Harald Thedéen

Hedersledamöter: Anders Sparf, Kjell-Åke Hamrén

Ordförande: Gunnar Crantz

Vice ordförande: Anna Lindal

Sekreterare: Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Kassör: Johan Falk

Övriga ledamöter: Ingemar Edström, Leif Elving, Petra Hellqvist, Per Helders

Suppleanter, tillika kretsombud: Hans Kennemark, Yvonne Bergström, Lars Jöneteg, Frank Lind, Stefan Valdemarsson, Bengt-Eric Norlén

Ordföranden har ordet

Kära medlemmar!

Fick just ett SMS från England och svarade på det direkt. Fick en reaktion på mitt svar inom en minut. Sedan loggade jag in på datorn. Läste ett par mail (eller mejl), ett från Australien och ett annat från USA. De hade kommit sedan jag loggade in förra gången, vilket var för ungefär fyra timmar sedan. När jag ändå var inne passade jag på att köpa strängar från USA och lyssnade också på en autentisk inspelning av Johannes Brahms röst och egenhändiga pianospel. Efter att avslutningsvis konstaterat att finanskrisens framfart med mina aktier såg lika dystert ut som igår bestämde jag mig för att jag arbetat färdigt för idag.

Ja visst är det fantastiskt. Det fullkomligt ofattbara verktyg som internet är slår mig med häpnad varje dag. Även bland stadgade personer i min generation är det numera bara ett fåtal som vägrar befatta sig med tangentbordet och dess möjligheter. Mina tankar går till en artikel jag läste som var skriven i början av 1900-talet, och som beskrev invigningen av Suorva kraftstation i Stora Sjöfallets nationalpark. Ovanför kraftstationen hade enorma landområden översvämmats och nedanför låg den nakna sjöbotten som ett gigantiskt sår i den lappländska vildmarken. Skribenten skrev något i stil med "Inför dessa fantastiska ingenjörsmässiga framgångar måste även med mest entusiastiske naturvän hänföras". Det håller vi nog inte med om idag. Eller också gjorde vi inte det på 70-talet men gör det idag, fast inte av de skäl skribenten åberopade.

Vad jag vill komma till är att varje teknisk landvinning inte kan bedömas fullt ut förrän efter ett tag. Jag tycker mig åtminstone delvis börja se IT-revolutionen genom samma filter av skepsis som man på 70-talet betraktade vattenkraftens utbyggnad. Jag erfor nyligen att en gymnasieskola vars namn inte ska nämnas anförde som negativt att eleverna inte tillräckligt aktivt använde e-post för att lämna in uppgifter. Det var första gången sedan IT-revolutionen som jag hörde en medelålders person kritisera gymnasieungdomar för bristande internetaktivitet.

Hursomhelst är vi stråklärare och stråkmusiker. Vi har inte nytta av internet när vi ska lära oss spela tersed. Dessutom, och viktigare: Vi står sedan en tid inför en ny pedagogisk utmaning. Nämligen frågan om hur man förklarar varför man ska öva tråkiga motoriska övningar idag för att få en eventuell upplevelse om fyra år, när man kan trycka på ENTER och sätta igång att uppleva på stubben.

Denna utmaning, som också skulle kunna uttryckas som *hur vi genom med mänskliga mötet visar unga människor värdet med just detta möte*, är en utmaning som jag tror vi alla är bekanta med. Men kanske tänker vi inte på att vi dagligen i detta avseende tillhandahåller en kvalitet till våra unga som jag inte tror ens alla föräldrar är medvetna om. Denna kvalitet spelar stor roll, och betydelsen kommer att öka. Denna aspekt eller kvalitet kommer att bli en av hörnstolparna på den 39 internationella ESTA-konferensen i Falun 2011. Vi är bra på detta i Sverige, och det vill vi dela med oss till resten av Europa.

Vi måste skilja på medel och mål. IT är ett medel. Musik är ett mål.

Var stolta!

Gunnar

...och några ord från redaktören

Kära läsare!

Från redaktionens sida vill vi be om ursäkt för att det strulat med utskicket av tidningen den senaste tiden. Sommarnumret nådde inte alla medlemmar, och när höstnumret kom ut så var det en medlem som med sin tidning fick ett helt ark med adressetiketter till andra medlemmar. Vilket då innebar att de medlemmar som fanns på arket inte fått någon tidning. Efter att ha skickat kartongen med restupplagan tillbaka till tryckeriet, där felet uppstått, kunde dessa medlemmar få en något försenad tidning. Slutet gott, allting gott. Fel uppstår ibland, och man måste säga till tryckeriets försvar att de ansträngde sig för att rätta till problemet så snart som möjligt.

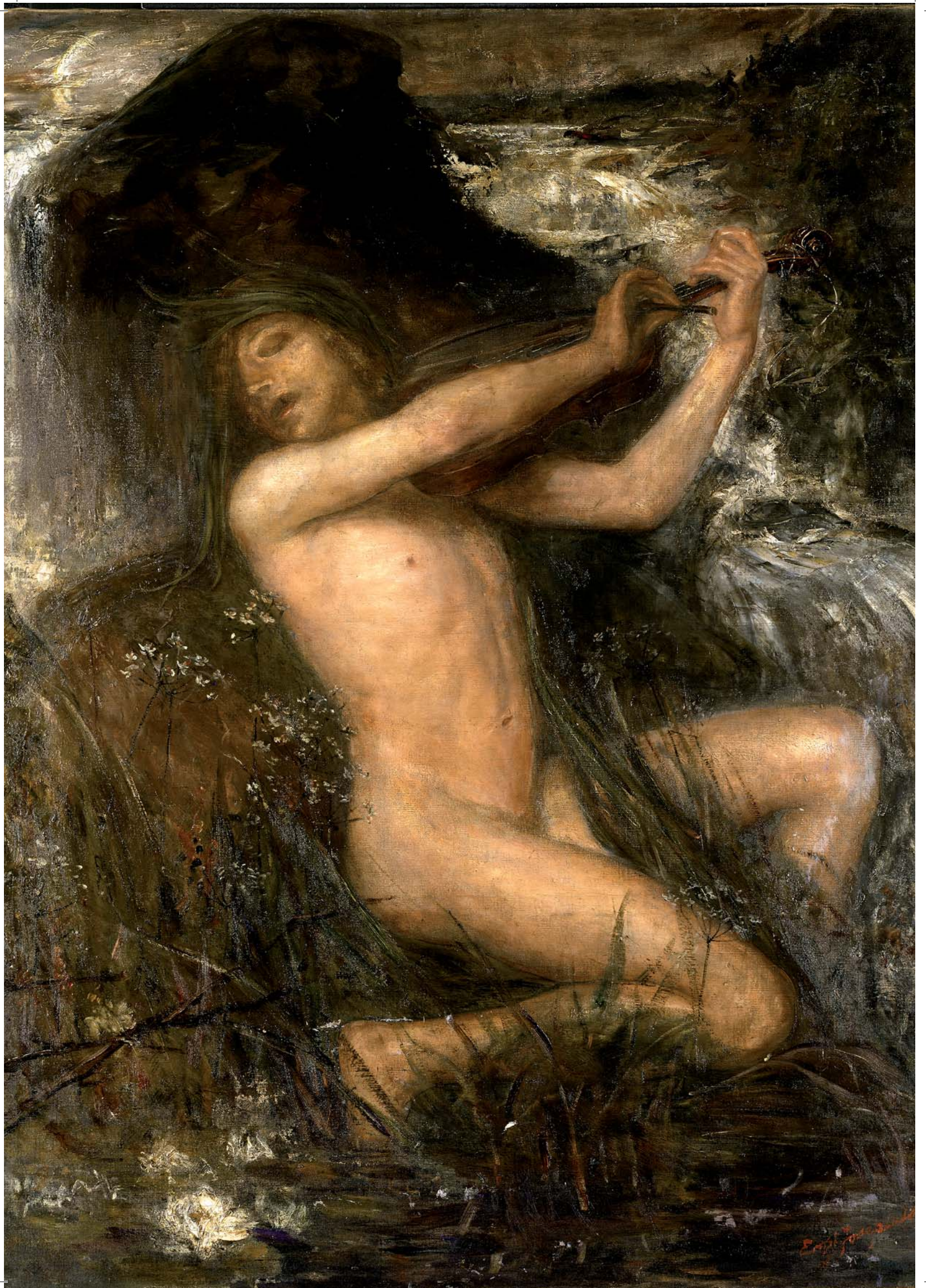
Inte desto mindre vill jag härmed rikta en uppmaning till alla medlemmar att höra av sig till redaktionen om tidningen inte

kommer. Vi har en restupplaga och skickar självklart ut till de som inte fått om detta skulle uppstå igen. Det finns inga exakta utgivningstider, men i grova drag så är det fyra nummer per år, ett i månads-skiftet septembert-oktober, ett strax före jul, ett i februari eller mars (beroende på när årsmötet ligger) och slutligen ett i maj eller juni. Den som saknar ett tidigare nummer kan maila redaktionen så skickar vi omedelbart!

Fortsätt att skriva till ESTA Newsletter!

Per Helders, redaktör

BACK TO THE FUTURE

I april är det som ni kanske vet ESTA-konferens nr 37 i Wien i Österrike. Nästa år, 2010, äger den 38:e internationella ESTA-konferensen rum i Bryssel. Så Falun har hamnat i fint sällskap när man år 2011 tar emot deltagare från alla ESTA-länder.

I Wien kommer marknadsföringen av Falukonferensen sätta igång på riktigt. I klartext innebär det att Svenska Stråklärförbundets representanter som åker dit kommer att sprida en flyer, eller snarare ett vykort, som ser ut som omslaget på detta nummer av ESTA Newsletter. Vidare kommer Falukonferensens hemsida att startas. Adressen blir www.falun2011.com vilket också framgår av omslaget av detta nummer. Sidan är igång, men arbetet med att fylla den med innehåll kommer att pågå fortlöpande. Logga in och titta!

Då går alltså startskotten för detta evenemang som i arbetsgruppen redan ger upphov till optimism och förväntan. Vi är särskilt nöjda med att vara ute i så god tid. Det behövs om resultatet ska bli bra.

Dessa rader du just nu läser kan alltså betraktas som en tjuvstart. Den gör vi för att ta vara på all tid som finns för att förankra denna konferens här hemma i Sverige. Vi hoppas naturligtvis på många deltagare från många ESTA-länder, men det är inte minst viktigt att svenska stråkmusiker kommer på konferensen. **Så börja redan nu att fundera över hur ni ska få detta som fortbildning, eftersom möjligheterna att få sitt deltagande finansierat av arbetsgivaren givetvis ökar ju tidigare man är igång.**

Apropå arbetsgruppen vill vi gärna passa på att presentera oss ännu en gång. Vi har visserligen tidigare skrivit vilka som ingår, men det skadar inte att upprepa. Arbetsgruppen består av Svenska Stråklärförbundets styrelse plus ytterligare två medlemmar. Totalt blir det alltså tio personer och de är:

Gunnar Crantz, Falun
Päivikki Wirkkala-Malmqvist, Norrköping
Anna Lindal, Stockholm
Johan Falk, Stockholm
Ingemar Edström, Piteå
Leif Elving, Falun
Petra Hellqvist, Göteborg
Catharina Grüner-Kronqvist, Värmdö
Kjell-Åke Hamrén, Stockholm
Per Helders, Stockholm

Gruppen kan komma att ändra utseende under resans gång, då det kan avgå styrelsemedlemmar och komma nya istället. Gruppen kommer att träffas regelbundet, och alla medlemmar och andra stråklärare är givetvis välkomna att kontakta gruppmedlemmarna för att föra fram synpunkter eller förslag.

ESTA Newsletter kommer fortlöpande att rapportera om hur planeringen av konferensen fortskrider, så du som är medlem kan enkelt följa med vad som händer genom att läsa din medlemstidning.

Bilden här bredvid är Ernst Josephson oljemålning "Näcken" som hänger på Nationalmuseum. Han målade detta motiv i

flera versioner, bland annat hänger en version på Waldemarsudde och en annan i Göteborg. Näcken utgör logotyp för Falukonferensen, och det finns flera skäl till detta. Näcken är ett nordiskt väsen, och det passar ju bra att han spelar fiol. Vidare är näcken ett fenomen i svensk folktro, och här finns kopplingar till folkmusiken. Näcken utgör en symbol som ligger i fas med Falukonferensens tema.

Vilket är då detta tema? Konferensens namn är "BACK TO THE FUTURE". Vad menas med det? Jo, att vårt samhälle genomgår en mycket stark och genomgripande förändring på det språkliga och kommunikativa planet. IT-revolutionen är verkligen en revolution, och det påverkar inte minst arbetet för en stråklärare, eller för vilken instrumentallärare som helst. Det har blivit svårare än någonsin att motivera unga till att arbeta tålmodigt med instrumentalt teknik och musikalisk gestaltning. **Men det har samtidigt blivit viktigare än någonsin.** Vi behövs.

Sverige ligger långt fram i IT-utvecklingen, liksom i samhällsutveckling och demokrati i stort. Det innebär att Sverige också är ett land som tidigt får möta de nya utmaningar som uppstår när dessa områden förändras. Många andra länder i Europa, också inom Västeuropa, möter nu inom samhället i stort, och inte minst inom instrumentalundervisningen, problem som vi här i Sverige redan är bekanta med, och som mängden uppfinningsrik stråklärare redan klurat på.

Vi vill samla ihop erfarenheter av hur den svenska kommunala musikskolan, med sin sedan lång tid tillbaka breda samhällseliga förankring, har förändrat sitt arbetssätt för att möta de nya utmaningarna. Falukonferensens namn kan alltså tolkas som att hjälpa unga människor att återerövra tron på den konstnärliga värdena och värdena med att möta andra människor via musiken. Den tro vi själva är uppvuxna med och formade av. Men namnet kan också tolkas på andra sätt, och det är också avsikten...

Konferensens innehåll har diskuterats livligt inom gruppen ända sedan de allra första samtalen som ägde rum för ett par år sedan. Arbetet pågår för fullt, men vi är mycket angelägna om att få in synpunkter i första hand från svenska stråklärare, men så småningom också, som brukligt är, från andra ESTA-länder.

Det är naturligtvis de saker som tangerar den ovannämnda problematiken som kommer att bli aktuella. Sådant som funnits med i diskussionen är att visa fördelarna med arbetet med stråklklasser. Vidare kommer folkmusiken som pedagogiskt hjälpmedel att figurera. Överhuvudtaget pedagogiska grepp som har visat sig lyckosamma för att få barn att tycka det är *kul* att spela, pedagogiska grepp som inte alltid är så vanliga på kontinenten, åtminstone inte på ESTA-konferenserna. Samtidigt vill vi visa att det är just *det*, att barnen tycker att det är kul, som är nyckeln till toppkvaliteten. Sverige har en utomordentligt hög nivå på sina musiker i förhållande till folkmängden. Vi vill visa sambandet.

En del av konferensprogrammet kommer dock som vanligt att bestå av sådant som andra ESTA-länder föreslår och skickar. Men vi kommer att välja bland de föreslagna bidragen så att övriga länders bidrag förstärker Falukonferensens profil.

Till dig medlem eller icke medlem i Svenska Stråklärförbundet: Kolla in rapporteringen här i ESTA Newsletter. Reflektera. Kom med idéer. Se till att komma på konferensen. Den här konferensen handlar om vart vårt gemensamma stråkläraryrke fört oss, och den har stor betydelse för var vi kommer att hamna.

Lennart Winnberg till minne

Som tidigare meddelats har Lennart Winnberg hastigt avlidit i en ålder av 58 år under en tjänsteresa till Mexico City. Hans närmaste är hustrun Anna-Karin och barnen från tidigare äktenskap Jessica, Pontus och Petter med familjer.

Det är med djup bestörtning vi alla mottagit beskedet om Lennarts hastiga bortgång. Många musikelever har mist en sällsynt engagerad lärare.

I början av 1970-talet kom jag i kontakt med Lennart på Musikhögskolan vid gemensamma cellolektioner för Maja Vogl. Lite senare, när han var en mina lärarkandidater i klassundervisning, minns jag honom som ovanligt intresserad, ja, rentav besjälad av hur man lär barn musik.

Lennart Winnberg har undervisat i bland annat cello, kontrabas, piano, musikteori, kör och orkester vid olika musikskolor och gymnasier. Han var under många år verksam i Lerums kommun. Sedan 1977 har han varit lärare i bland annat metodik och gehörs- och satslära vid Musikhögskolan vid Göteborgs universitet. Som fortbildningsledare har han verkat i olika projekt i Europa, USA, Sydafrika och Mexico.

Den problematik inom musikundervisning som ägnats särskild forskning är bland annat möjligheter till integration mellan gehörspel och notläsning i instrumentalspel, att utveckla den pedagogiska traditionen och levandegöra musikteori i solmisation.

”Från öra till hjärta” är en serie spel- och gehörshäften och CD-skivor där forskningsarbetena har konkretiserats. Serien har rönt stort intresse och använts både i Sverige och internationellt vid studier i musikteori och gehörslära. Ett forskningsprojekt ledde till att Lennart 1990 skrev boken ”Våga skapa musik” om musikskapande med barn mellan två och tio år.

I Mexico City arbetade Lennart sedan 2003 med att bygga upp en utbildning för musiklärare. I oktober 2007 initierade han ett EU-projekt med syftet att få igång ett samarbete mellan musikpedagogiska institutioner i åtta europeiska länder. Projektet beräknas pågå till september 2009.

Många sommarkurser i cellospel har hållits i Emådalen. Medan marktjänsten sköttes av föräldrar kunde Lennart koncentrera sig på det som alltid varit hans stora uppgift: Att lära barn musik.

Kommunikation mellan människor var ett grundläggande perspektiv i allt som Lennart företog sig. Hela hans livsverk präglas av en djupt humanistisk grundsyn på tillvaron, en vilja att utforska musicerandets konst, att spränga gränser och se möjligheter hos varje människa. Där fanns en generositet att bjuda in medmänniskor av alla åldrar att upptäcka och ta del av livets rikedom i musiken, i musicerandet.

Nu har Lennart lagt ner stråken och vi är många som känner stor sorg över hans alltför tidiga bortgång. Men länge än ska tonen ljuda av hans vision om människans inneboende kraft i musiken, om musikens makt och möjligheter för att vi ständigt ska kunna skapa en bättre värld.

*För Fru Musicas Vänner
gm Eva Ljungqvist*

Välkomna till

Svenska Stråkläraryrskörbundets

ÅRSMÖTESDAGAR 2009

Datum: 28-29 mars 2009

Plats: Musikhögskolan i Malmö

Program lördag: Lars Jöneteg med flera har satt ihop ett program som handlar bland annat om gruppundervisning i olika nivåer. Svenska Stråkläraryrskörbundet har årsmöte.

Program söndag: Förberedelser pågår för ett studiebesök på Det Kongelige Danske Musikkonservervatorium i Köpenhamn. Man har just flyttat in i nya lokaler.

Medverkande preliminärt: Lars Jöneteg, Terje Moe-Hansen, Hege Waldeland, Wieslawa Szymborska med flera. Info: lars.joneteg@telia.com

Du är värd ett bättre instrument!

Försäljning av stråkinstrument och stråkar av högsta klass. Kvalificerad värdering, nybyggnation, renovering och tonjustering utförs av violinbyggarmästare med bred internationell erfarenhet.

SEBASTIAN SKARP

VIOLINATELJÉ

Regeringsgatan 72, 111 39 STHLM
Tel: 08-22 24 20 www.sebastianskarp.se

Certified Valuer

Stockholm Chamber of Commerce

Member of Entente Internationale des
Maîtres Luthiers et Archetiers D'Art

STRÅKLÄG

14 året i rad.

För 14 året i rad har Lena Brodin arrangerat en veckas stråkläger för barn och medföljande föräldrar på Hamregården utanför Orsa. Från 7 år och uppåt. Har man haft förmånen att få följa med sitt barn några gånger blir detta ett självklart sommaräventyr. Samvaron kring kompisar och musicerande i smågrupper samt inte minst den stora samlingsen med alla musiker på kvällen blir snabbt en trevlig vana. Jag hör många kommentarer om hur den här sommarveckan får ordning och motivation inför årets knogande med musiklektioner som ofta är alltför korta. Här samsas grupplektioner på kors och tvärs med en och annan privatektion och det känns alltid som det finns någon att få råd av. Eleverna är en blandning från hela landet, från kulturskolor eller privatelever.

Lärargäng med erfarenhet

Med pedagogisk erfarenhet från det duktiga lärargänget av hur man gör olika grupperingar blir varje läger olika. Violinister, cellister, leds och blandas på tvärs av instrument och åldrar och det blir en spännande vecka som avslutas med konsert för föräldrar och släkt den sista dagen. Blandat i små orkestrar och olika kvartetter blir effekten

Tårtkalas framför timmerstugan

att det spelas och övas runt om i härbren och stugor dag som natt under hela veckan. Lärare de senaste åren är Lena Brodin, Yvonne och Ingvar Kullenberg, Mark Lambrecht och Adina Rydqvist.

Minnen för vinter och vår

Vi fick i år precis som förra året en fantastisk vecka på Hamregården med stråk och historier som ger minnen för vinter och vår. Där bildades kvartetter som gungar och uppfanns spöken som ylar.

Man kan säga att här gjordes musikskisser som ger oss syresättning för ett helt år!

Vi fick höra Lena Brodins okarina och stämma, som får våra sinnen att skärpas och oss alla att uppföra oss. Yvonne Kullenberg är där som erfarenheten själv och lyfter både stora och små och får oss samtidigt att härligt må. Vi hör Ingvar Kullenberg bullra och styra, en erfarenhet som ger resultat när han oss alla i schottis får. Mark Lambrecht vår flamländske cello man ger oss nya ljud med trummor och renässans som stridsljud och vågor i gung sprider sig musiken över gårdsplanen. Adina Rydqvist med nya pedagogiska grepp är hon överallt – rapp som blixten och glad! Hon finns där för alla, med tid för extra lektioner och huvudet kallt hon muntar upp och skarpt filar fel.

Sommarlov med stråk

En veckas musik ger ro och inspiration för andra sinnen tycker även de som inte spelar varje dag. Blicken och kroppen får blånande kullar och Orsa sjöns bad. Släpljus i Hamregårdens biblioteket där dammet samsas med böcker och toner får oss att bläddra och upptäcka gamla

GER I ORSA

dagar. Fötter får känna obehandlad plank, timrade hus, hallonsnår vid kapellet smakar som smakar mask och omogna vinbär smakar surt. Ett och annat födelsedagskallas med förväntansfulla och alltid hungriga stråkbarn. Ett sommarlov med allt som hör till och dessutom möjlighet att öva sina stråkar.

I den nymålade poolen busas de över åldersgränser och som helhet ger en musikvecka som denna. Många många oplanerade musikmöten och upplevelser som kommer att prägla såväl barn som föräldrar och deras möjlighet att göra musik i resten av sitt liv.

Lena Brodin, Mark Lambrecht och Adina Rydqvist

Text och bild där ej annat anges: Katarina Lundberg, medföljande föräldrar 2007 och 2008.

Fiolaffären
I STOCKHOLM AB

NYA TONICA

En förbättrad version för fiol

- 1 sats 500:-
- 2 satser 800:-
- 3 satser 900:-

(Gäller t.o.m. 081231 ord. pris 590:-)

MÅNGA JULKLAPPAR

finns i vår presentavdelning!

VÄLKOMMEN!

Tobakspinnarg. 4, 117 36 Stockholm
08- 668 13 15 • www.fiolaffaren.se

Ingvar och Yvonne Kullberg. Foto: Märtha Foyer

Roland Wiklund

Roland Wiklund Violinateljé – de första 30 åren.

I år firar violinbyggarsveriges "grand old man" 60 år i yrket.

Samtidigt har han under 48 års tid innehaft titeln Violinbyggarmästare, vilket få av hans kollegor i världen kan stoltsera med. Vägen dit har givit honom en gedigen yrkesskicklighet såväl som många glädjande och starka minnen. När han som 15 åring började som lärling fick han sköta eldningen i verkstaden och träna på att slipa verktyg.

En traditionell lärlingsutbildning

Roland Wiklund kom tidigt i kontakt med musik som elev vid Adolf Fredriks musikklasser. Efter skoltiden sökte han upp Violinbyggarmästare Erik Lindholm i Stockholm och frågade om han fick lära yrket i dennes verkstad. Erik som då var 73 år gammal var först tveksam, men gick till slut med på att ta emot en lärling.

Till en början fick Roland hjälpa till med praktiska ting, men mycket snart fick han lära sig skära stall, rikta greppbrädor och utföra enklare reparationer. Allteftersom tiden gick blev uppdragen mer och mer krävande.

Gesällvandring i utlandet

Efter sju års praktik i den Lindholmska verkstaden sökte sig Roland utomlands. Han blev som förste Svensk antagen vid Violinbyggarskolan i Mittenwald i södra Tyskland. Skolan grundades redan 1858 och är därmed den äldsta i världen. Arbetsmetoderna som praktiseras har förfinats av flera generationer och skolan är känd för sina krav på noggrannhet och perfektion. Här fick Roland tillfälle att ägna sig mer åt nybygge än tidigare och utbildningen avslutades med ett gesällprov som tilldelades högsta betyg.

Efter Mittenwald fick Roland anställning vid firma Jecklin i Zurich, innan han återvände till Sverige.

Mästarbrevet

Som en avslutning på sin utbildning erhöll Roland 1960 sitt mästarbrev av Sveriges Hantverksorganisation. Vid 27 års ålder var han då en av de endast fyra Violinbyggarmästarna i landet. Så kom Roland att arbeta ytterligare hela 18 år hos Lindholms, där han var förste man och arbetsledare på verkstaden.

Egen ateljé

1978 grundade så Roland Wiklund sin egen ateljé vid Vanadisplan i Stockholm där den fortfarande ligger. Här har de flesta stråkmusiker besökt honom genom åren och fått sina instrument och stråkar reparerade eller justerade. Han har även varit flitigt anlita som värderingsman av orkestrarnas instrument runt om i landet.

Roland Wiklund i sin ateljé 2007

Violinateljé 30 år

Under de första åren tillverkade Roland några egna violiner, men snart blev efterfrågan på reparationsarbeten för stor. Det fanns vid denna tid bara ett fåtal kvalificerade restauratörer i hela landet, så Roland ville inte säga nej till landets stråkmusiker för att ägna sig åt nybygge. Därigenom har Roland fått den stora förmånen att arbeta med många fina instrument, gamla och nya. Att studera gamla mästarinstrument är den största kunskapskällan man kan ta del av inom yrket, förutsatt att man fått lära sig vad man ska se efter.

Kunskaperna har förts vidare

Men sedan 1980-talet har situationen för yrket ändrats och vi har mycket att tacka Roland för den återväxt av violinbyggare vi ser idag. Flera generationer har arbetat eller praktiserat i hans ateljé och av dessa har han rekommenderat flertalet till vidarestudier utomlands.

Roland har även anförtratts uppgiften att granska samtliga gesäll- och mästarprouv som utförts i landet sedan 1960 och han har därmed fått följa alla mästare och gesäller som utbildats sedan dess.

En representant för Sverige

Roland har alltid varit engagerad inom den internationella yrkeskåren. Sedan 1976 är han medlem i Tysklands Violinbyggarmästares Förbund och han missar sällan de årliga träffarna. 1988 blev han även invald medlem i exklusiva Entente Internationale des Maitres Luthiers et Archetiers D'art, det internationella förbundet för världens absolut främsta violin- och stråkmakare. Även här samlas man vartannat år under några dagar med föreläsningar, utställningar och tid för diskussion.

Roland Wiklund och Bengt Lindholm åtnjuter fina mästarvioliner, 1960-talet

Branschförbundet Sveriges Violinbyggarmästare

Därför deltog Roland med entusiasm när han tillsammans med övriga Violinbyggarmästare 2002 bildade ett motsvarande förbund i Sverige. Roland berättar, "Iden fanns redan på 60-talet, men vi var för få utbildade i landet". I förbundet Sveriges Violinbyggarmästare är även gesäller medlemmar och på så sätt fångas man tidigt upp av

Vänner och kollegor i Wiklunds ateljé 1985. Vi ser bl a Kenneth Jansson, Bengt Lindholm, Sebastian Skarp, Paul Barter och Roland Wiklund

Varje år anordnas seminarier med internationella föreläsare för medlemmarna. I samband med detta förs även diskussioner om värderingar, reparationstekniker och annat som rör yrket. Förbundets medlemmar anordnar även utställningar och liknande för allmänheten, med jämna mellanrum.

Tiderna ändras men yrket efterfrågas alltjämnt

Under mer än ett halvt sekel som Roland varit yrkesverksam har tiderna för instrumentmakare ständigt förändrats. I äldre dagar hade man ofta en lärling i verkstaden och därmed säkrades alltid en återväxt av nya välutbildade violinmakare. Roland minns,

”När jag arbetade hos Lindholms var vi som flest 7 personer i ateljén. Det var stimulerande att ha så många kollegor att dagligen diskutera med och det gjorde att man ständigt utvecklades”.
I de ateljéer Roland arbetat har man alltid delat med sig av kunskap och erfarenheter, eftersom alla haft samma värde och respekt inför yrket och dess svårigheter. Den gemensamma inställningen har alltid varit att föra vidare traditioner och kunskaper så även nästa generation kan dra nytta av dem. Roland igen, ”Idag sitter de flesta av oss ensamma i våra verkstäder eftersom det är svårt rent ekonomiskt att ha en anställd eller lärling. Då är det ännu viktigare med ett branschförbund”.

Ett kulturhistoriskt ansvar

Som violinrestauratör har man ett stort ansvar eftersom instrumenten man arbetar med ska bevaras samtidigt som de repareras. Det är det som gör yrket så svårt och det är sorgligt att konstatera att ett

Tre mästare granskar gesällprov i Leksand 1990. Fr vänster Uno Kallin, Roland Wiklund och Bengt Lindholm

stråkinstruments mest allvarliga skador faktiskt uppstått i händerna på alltför ivriga fiolbyggare. ”Här har vi alla ett ansvar, berättar Roland. Även som musiker är det viktigt att man förstår att man trots allt bara har ett stråkinstrument till läns under sin livstid. Att man först och främst själv sköter om sitt instrument väl, men även är noga med till vem man vänder sig när en skada uppstått”.

Man blir aldrig fullärd

Trots att Roland Wiklund har arbetat i yrket under 60 års tid och har en lång och gedigen utbildning anser han sig inte fullärd. Han berättar, ”När man är ny i yrket förstår man inte hur komplext det är. Inte sällan ser man sig som en ny Stradivari, eftersom man inte kan se skillnaden på sina egna alster och fina mästarinstrument. Först med ordentlig utbildning och erfarenhet under ledning av en erfaren restauratör upptäcker man hur svårt det egentligen är. Inte minst att förstå och kunna uppskatta kvaliteter hos stråkinstrument, som ligger till grund för värderingar.

Man börjar se saker från flera perspektiv och upptäcker detaljer som man tidigare inte lagt märke till. Vi kallar det att man *öppnar upp ögonen och börjar se*”

Unik i vår tid

Roland Wiklund kan med stolthet se tillbaka på ett långt och framgångsrikt yrkesliv. Efter att bland annat haft en läromästare som var född under 1800-talet är han som en historiebok och en stor inspirationskälla för oss yngre generationer.

Många är vi kollegor som vill gratulera Roland till hans jubileum och hoppas på att få ta del av hans erfarenheter vid förbundsträffar under lång tid framöver.

Stefan Lindholm

Färgfoton: Jan-Olav Wedin

Lärare och elever i Mittenwalds Violinbyggarskola 1955. Roland andre från höger.

ROLAND WIKLUND
VIOLINATELJÉ

JUST NU!

Violiner, Violor, Celli samt stor
sortering stråkar till förmånliga
priser.

ÖPPETTIDER:

Tisdag t.o.m. Fredag kl. 13.00-17.30
ÖVRIGA TIDER ENL: ÖVERENSKOMMELSE

VANADISPLAN 8, 113 31 STOCKHOLM
T-bana S:t Eriksplan
TEL: 08-332153

Medlem av: International society of Violin and
Bow makers, Verband Deutscher Geigenbauer,
Sveriges Violinbyggarmästare.

ALLT INOM STRÅKINSTRUMENT

Stort urval av
INSTRUMENT OCH STRÅKAR
ETUIER, STRÄNGAR, AXELSTÖD, HARTS m.m.
REPARATIONER

Webbshop
via vår hemsida
www.fioler.se

N NILSSON FIOLOGYGARE AB
Erikslustv. 62, 216 18 Malmö
Tel. 040-15 98 03 Fax 040-15 97 47
E-post: info@fioler.se Hemsida: www.fioler.se

Medlem av: International Society of Violin and Bow makers
Verband Deutscher Geigenbauer und Bogenmacher e. V
Sveriges Violinbyggarmästare

Branschförbundet för kvalificerade violinbyggare och reparatörer

www.violinbyggarmastarna.se

Några spridda tankar kring fiol- altfiol- och cellospel

Ackord

Vid ackordspel på fiol och altfiol har jag märkt att klangen blir bättre om ackordet utförs uppåt, dvs från låg sträng till högre. Stråken är förstås tyngre vid froschen. Det blir naturligt att starta ackordet med snabb ståke på G och D för att stanna av mot A - E och lyfta stråken för efterklangens skull.

Lägeväxlingar (fiol, altfiol, cello)

En lägeväxling uppåt underlättas av att den utförs med ett uppstråk. Kroppens naturliga symmetri är väl bakgrunden till det. (Växling nedåt med nedstråk). I synnerhet långa växlingar gynnas. Detta kan mycket väl vara gammal kunskap men i samtal med kollegor har jag inte stött på det. Inte heller stråk- och fingersättningarna i äldre notutgåvor verkar ta hänsyn till detta.

Renspel

Ett komplement till att lyssna in tonhöjden kan vara att känna vibrationerna i vänster hand, höger hand och där instrumentet ligger mot kroppen. Instrumentet svarar bättre när tonen är ren. Dessutom kommer fingertrycket mot strängen att minska, om det är för hårt - vibrationerna känns inte när man kniper åt. I en samspejsituation, i synnerhet när elever spelar tillsammans, kan ju lyssnandet på den egna intonationen skadas ifall omgivningen spelar falskt. Särskilt cellister kan uppleva svårigheter med att höra sig själva, då ljudkällan är så långt bort jämfört med spel på fiol.

Stämning

Det borde övervägas om inte stråkinstrumenten skulle stämmas något tempererat med tanke på samspel med andra instrument. Det är en behaglig upplevelse att sätta första fingret på fiolens a-sträng och omväxlande kunna spela h mot lös d och lös e.

Strängarnas breddavstånd

Svårigheten att spela kvinter längre upp på en fiol eller altfiol underlättas avsevärt om avståndet mellan strängarna vid stallet minskas något. Förslagsvis för fiol 10,5 mm, som fortfarande medger att man lätt kan spela på en sträng i taget. Strängväxlingar i snabbt tempo underlättas också. Alla har inte lika breda fingertoppar; jag undrar varför det inte finns någon tendens till att anpassa måtten efter spelarens fysiska förutsättningar?

Frasering

Det har nog blivit vanligare att man gör ordentliga avfraseringar, i synnerhet i musik från äldre tid. På de tidigaste inspelningarna från 1900-talets första årtionde finns inte den traditionen. Jussi Björling, troligen högt skattad (tenor) av alla, avstår ofta från avfraseringar och skapar därmed mer laddade pauser.

Sören Jansson

Lilla Akademiens Musikgymnasium & Pre-College

stråk, blås, piano, orgel, harpa, gitarr, slagverk,
komposition, dirigering och sång.

sista anmälningsdag 16 februari 2009

Riksintag

info@lillaakademien.se www.lillaakademien.se

ESTA-konferens i Wien 2009

Den 37:e internationella ESTA-konferensen för stråkpädagoger hålls i Wien mellan 3 och 8 april. Programmet publiceras på www.esta-austria.at
Svenska Stråkläraryrket finns på plats, bland annat eftersom det är under denna konferens som marknads-

föringen av vår egen konferens år 2011 officiellt påbörjas. Vi uppmanar alla som har möjlighet att ansluta för att ta del av det österrikiska programmet och för att lobba för vår egen konferens. Vi gissar också att klimatet i april i Wien inte är så dumt...

37. Internationaler ESTA Kongress 2009
Wien, 3. – 8. April 2009
37th International ESTA Congress 2009
Vienna, April 3 – 8, 2009

ESTA Newsletters redaktion
önskar sina läsare en riktigt

GOD JUL!

Musikkonservatoriet Falun

FALU SOMMARAKADEMI 2009 med KUNGSBACKA PIANOTRIO

Violin, viola, cello och piano

Under en intensiv vecka (24 - 31 juli) får du ta del av trios kunskaper inom instrumentalt teknik, ensemble, interpretation, analys och ergonomi.

Kungsbacka Pianotrio är en av vår tids mest lysande kammarmusikensembler. Trion bor i London och turnerar över hela världen.

Kursavgift: 2900 kronor inklusive kost och logi

Ålder: För dig som är 13-21 år och funderar på att satsa på musiken som yrke. För ensembler som redan existerar finns ingen övre åldergräns.

Anmälan: 023-490213 eller musikkonservatoriet.com

Sista anmälningsdag: 30 april 2009

Mer information: per.helders@musikkonservatoriet.com

Musikkonservatoriet Falun

www.musikkonservatoriet.com

Allt i noter!

Klassiskt, Kammarmusik,
Pop, Rock, Jazz, Kör,
Playalong, Singalong.

Besök oss i butiken eller
beställ från vår webshop
www.aulosmusik.se

Folkungagatan 67
116 22 Stockholm
Tel: 08 - 642 24 00
Fax: 08 - 642 24 22
aulos@aulosmusik.se

Johann Öhbergs mäs

En svensk kulturskatt

Året är 1759. Staden sjuder av liv och arbete med byggnationen av Stockholms slott som sakta men säkert närmar sig sin fullbordan. Sveriges nykrönta kungapar Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika är sedan några år inflyttade även om inredningsarbetena är långt ifrån slutförda. Bygget har nu pågått under nästan ett halvt sekel.

Konstnärer och konsthantverkare har flitigt deltagit i uppförandet med utsmyckningar och måleri. Många av dessa har till och med skickats direkt till Frankrike och Paris för att få sin utbildning, andra har utbildats på plats. Skapandet av den Konglige Ritare-akademien som stadfästes den 10 mars 1735, har varit en förutsättning för att kunna uppföra slottet efter förebilden Versailles.

Akademien har kommit till stånd för att utbilda hantverkare, konstnärer, konsthantverkare, träsnidare och möbelmakare med mera under ledning av bland annat Guillaume Taraval. Under flera år skedde undervisning i teckning under ledning av Taraval och från 1748 av Jacques-Philippe Bouchardon. Detta var ursprunget till konstakademien. År 1731 gavs de första offentliga konserterna av Johan Helmich Roman och det offentliga konsertväsendet var därmed grundat. Musik och teatergrupper från Frankrike och Italien besökte Stockholm. Stockholms kultur och musikliv blomstrade.

Mästaren

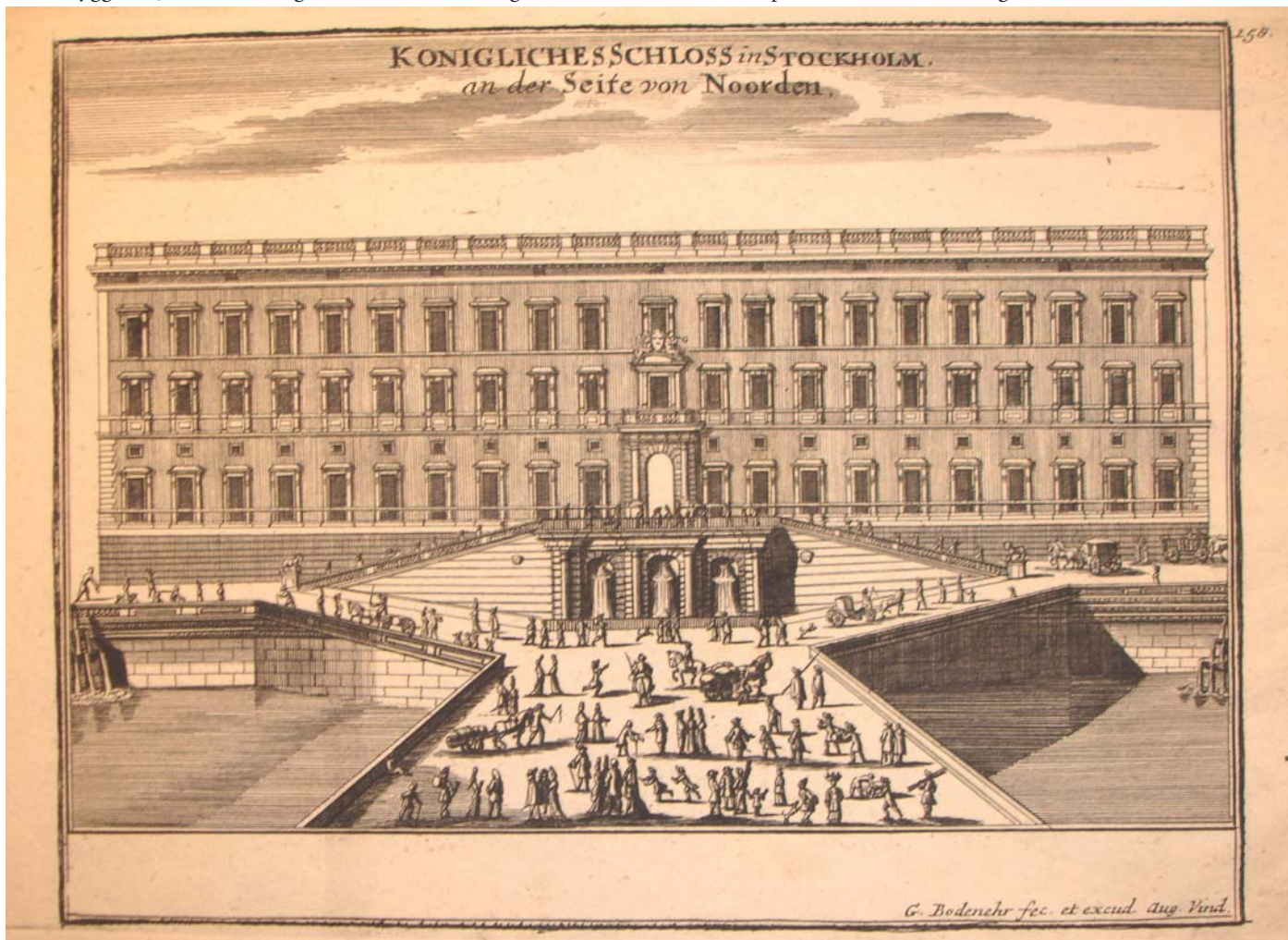
Violinbyggaren Johann Öhberg den äldre föddes troligen 1723 och

fick sitt privilegium 1758, det vill säga sin rätt att utöva yrket. Åren innan hans tid hos instrumentmakaren Sveno Beckman vet vi inte vad Öhberg gjorde. Han påbörjar sin lära vid cirka 30 års ålder det vill säga förhållande vis sent i livet.

Man kan bara spekulera i det faktum att väldigt många hantverkare begav sig till Paris vid den här tiden då den franska kulturen åtnjöt

ett högt anseende, för att skaffa sig ytterligare erfarenheter och gå i lära hos någon erkänd konstnär eller konsthantverkare. Stora mästare bland violinbyggare som Louis Guersan, Jean Baptiste Salomon samt Benoit Fleury var bland andra verksamma och säkerligen enorma inspirationskällor för en ung svensk violinmakare. Man kan

istarcello från 1759

också förmoda att även Johann Öhbergs läromästare Sven Beckman varit i Paris med tanke på den ytterst nära kopplingen till den franska skolan stilistiskt sett. De många vackert skurna snäckorna från både Sven Beckman och Johann Öhberg är i stort sett identiska med Benoit Fleurys.

Många av Öhbergs instrument finns idag kvar och används dagligen runt om i landet. Violoncellerna är mycket eftertraktade konsertinstrument.

Under Öhbergs tid lär kungen Adolf Fredrik själv ha spelat cello, kanske var det en Öhberg-cello? I september 1779 dör Johann Öhberg, hans son Johan försätter då verksamheten. Johann Öhberg hade under sin levnad bevittnat kröningen av två monarker, sett Stockholms nya slott växa fram och levt under den säkerligen på många sätt intressanta upplysningstiden, och framförallt fått uppleva ett kulturellt uppsving i Sverige och Stockholm.

Cellon

Violoncellen som här beskrivs är från året 1759 och bär sin originaletikett. Instrumentet är av Johann Öhbergs mindre format för celli. Violinbyggare i Europa, exempelvis Matteo Goffriller i Venedig byggde emellanåt fullstora instrument av något mindre format anpassade för musiker som önskade en kortare mensur, ibland kallade damcelli. Kvaliteten på cellon i såväl utförande som materialval och framförallt lacket är magnifikt.

Ett tjockt härligt guldskimrande lack av Öhbergs allra finaste kvalitet pryder instrumentet. Modellen är typisk för Öhbergs tidiga verk, Stainerinspirerad, med en väldigt stark prägel av Vieux-Paris-skolan. Stainers modell var vid den här tiden, tillsammans med Amati, den dominerande i Europa. Konstruktionsmässigt är cellon i alla detaljer influerad av Paris-skolan, i minsta detalj ifrån materialval till innerarbetet, till arbetstekniker och sättet att skära och utforma rand och snäcka likväl som f-hål samt icke att förglömma, det oerhört högkvalitativa lacket. Den klassiska grunden på cellon påminner också väldigt starkt om de franska mästarnas. Öhberg valde med största omsorg sitt trä till sina instrument, som han köpte från Schweiz och alperna. Mästaren Johann Öhberg visar med det här instrumentet prov på sin fantastiska konstnärliga begåvning och starka personlighet i par med den genuina bakgrunden och traditionen.

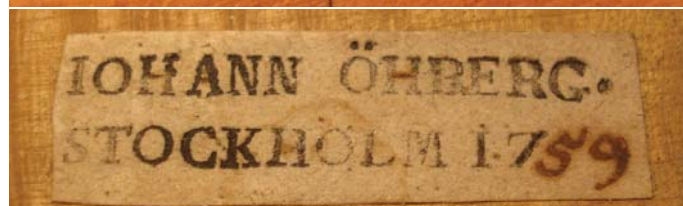
Tonalt är cellon stor i klangen med underbar sötma och kärna. Ett storartat kammarmusikinstrument såväl som orkesterinstrument. Att bekanta sig som musiker och instrumentmakare med sådana här instrument är en ren ynnest, och de få musiker som är ägare av ett Öhberginstrument av den här kvaliteten vill jag bara gratulera.

Instrumentmakaren Johann Öhbergs instrument framstår allt mer i en jämförelse med exempelvis den tidigare nämnda Vieux-Paris-skolan som en lika klart lysande stjärna som de bästa mästarna därifrån. Ett stolt svenskt kulturarv från 1700-talet och tillika kulturskatt av dignitet!

Text: Sebastian Skarp.

Foto där ej annat anges: Paul Barter

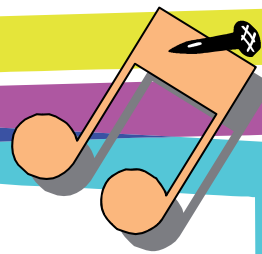
Ett stort tack till Ateljé VÖBAM för bilden från Stockholms slott.

IOHANN ÖHBERG.
STOCKHOLM 1759

Stråkplanket

Hej på er!

Här snöar det och blåser storm för tillfället....det känns bra att man inte börjar jobba förrän efter lunch. Kanske, kanske kommer körbanorna att vara plogade till dess.

I lördags var det dags för en *kammarmusik dag* (se nedan) mellan 10-12. Då snöade det också. Jag är säkert sentimental, men det finns något rörande över att se ungdomar komma pulsande i snön tidigt lördag morgon med en fiollåda på ryggen.

Annars är det mycket jullåtar nu. Hur är det - blir ni också glada två gånger när det gäller julmusik? Först när man sätter igång och sen när man äntligen slutar?! Fast visst fyller det en viktig funktion.

I och med att alla vet hur de låter så kan man utnyttja dem till att spela i ovanliga tonarter, transponera på gehör eller jobba med lägeväxlingar. ELLER varför inte bara spela dem som de är!

Nu tycker jag ni ska läsa vad Nina, Sara och Helena skriver om nedan!

God Jul!

Catharina

Forum för stråklärare med idétorke.

Vi är några stråklärare som träffas ibland och utbyter idéer och bra låtförslag. Sedan skickar vi noterna till ett gemensamt hotmailkonto som fungerar som en notbank med olika mappar såsom låg 2:a, 4:e fingret, lätta orkester noter, stråkklassmaterial e.t.c.

Om det är någon mer som vill delta i vår stråkkubb är det bara att höra av sig till fiolpyssel@hotmail.com

Hälsningar / Nina, Sara och Helena

Förslag till upplägg av Kammarmusikdag.

Alla kvartetter/ensembler träffas samtidigt.

De får varsitt rum samt partitur och instruktioner hur de ska göra.

Te x att hoppa över de ställen som de fullständigt kör fast på, att ta reda på vad alla spelar, att lära sig leta i ett partitur.

Själv går du runt mellan rummen och hjälper till. (hm..det konstiga är att det alltid är tyst i de rum man kommer till....fast de alla säger att de spelat hela tiden.....eh...)

Några tar med sig kakor/bullar och du fixar te!

Bestäm sen en tid att fika tillsammans.

SPINDELN

VINNARE AV LÅT-SM 2006

KOMPONERAD OCH ARRANGERAD AV LEIF ELVING, FALUN

VIOLIN I
VIOLIN II

VLN. I
VLN. II

VLN. I
VLN. II

VLN. I
VLN. II

VLN. I
VLN. II

STAMP! (SISTA GÅNG!)

V.H. PIZZ.

V.H. PIZZ. DA CAPO

VARIATION PÅ SISTA REPRISEN DE SISTA TVÅ GÅNGERNA!

VLN. I
VLN. II

#1 Etc. #2 Etc.

Nya medlemmar

HELENA BERTILSSON
Rasmusgatan 3
B, 3 tr
214 46
MALMÖ
040-29 27 44
070-295 97 52
helena_bertilsson@hotmail.com
C stud

ALMA ERICSON
Skeppsgossevägen 5
134 61 ING-ARÖ
08-648 36 42
073-758 09 81
alma.ericson@gmail.com
C stud

REBECCA B PILGRIM
Hagavägen 14
169 69
SOLNA
070-672 46 81
rebeccapilgrim@yahoo.com
C

Ny adress:

Sanna Andersson
c/o Elsie-Britt Andersson
Snixås 306
46064 Frändefors

Sveriges ledande gymnasium för blivande proffsmusiker

80 minuter instrumentalundervisning per vecka i tre år

Gemensam lektion med pianist varje vecka i tre år

Kammarmusik varje vecka i tre år

Symfoniorkester, kammarorkester, kör

*Samarbete med Gotlands Tonsättarskola och med
skolor i Tyskland, Finland och Estland*

Falu Sommarakademi med bl a Kungsbacka Pianotrio

*Klassisk musik och jazz. Påbyggnadsutbildningar
i klassisk musik, jazz, folkmusik och scenisk dans*

Riksintag